

**1462 Sayılı Harp Okulları Kanununun Bazı Maddelerinin Değiş-
tirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi Hakkında
Kanun Tasarısı ve Sivas Milletvekili Azimet Köylüoğlu'nun,
4.8.1971 Tarih ve 1462 Sayılı Harp Okulları Kanununun 3 ncü
Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun
Teklifi ve Milli Savunma Komisyonu Raporu. (1/173, 2/200)**

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Başkanlığı

Sayı : 101-109/07158

14.8.1978

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milli Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması Bakanlar Kurulunca 16.7.1978 tarihinde kararlaştırılan «1462 sayılı Harp Okulları Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu Kanuna bir ek geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı» ile gerekçesi ilişik olarak gönderilmiştir.

Gereğinin yapılmasını izinlerine saygıyla sunarım.

Bülent Ecevit
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Çağın ve ülkemiz Silahlı Kuvvetlerinin bilim ve teknolojiadaki değişme ve gelişme hamlesine harp okullarının da ayak uydurması, kendisini değişim ve gelişim istikametinde yenilemesi kaçınılmaz bir davranış olmuştur.

Bunu gerçekleştirebilmek, çağdaş ve modern bir askeri eğitimi uygulayabilmek amacıyla Meri Kanununun 4 ncü maddesindeki esneklikten yararlanılmış, 1974 - 1975 öğretim - eğitim yılından itibaren eğitim normal süresi 4 yıla çıkarılmıştır.

Ancak lisans düzeyinde eğitime başlanması ile yetinmek mümkün olmadığından öğretim hedeflerinin çağın gereklerine paralel olarak yeniden saptanması, harp okulları öğretim üyelerinin ders gruplarına göre haiz olmaları gereken nitelikleri, okutulacak dersler, öğrencilerin okula giriş ve çıkarılma yöntemleri harp okulları öğretim üyelerinin yetiştirilmelerine ilişkin usul ve esaslarına da tasarıda yer verilmesi suretiyle gelişme hedefleri yanında uygulamada karşılaşılan tereddüt ve sakıncalar da giderilmek istenmiştir.

4 yıllık eğitime geçişin doğal bir sonucu olarak tasarıya ek geçici bir madde ilave edilmiş, böylece eski statüdeki öğrencilerin müktesep hakları ile eğitim sisteminin bütünlüğü korunmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

Tasarının 1 nci maddesiyle Meri Kanununun bazı maddeleri değiştirilmektedir.

Meri Kanununun değiştirilen 2 ncü maddesinde eğitim amacı belirgin hale getirilmiş, taktik, teknik, idari, askeri disiplin, ilim ve beden yeterliği ilkelerini kapsayan eğitim hedefine dönük lisans seviyesinde bir öğrenime yöneldiği belirlenmiştir.

Kanunun 3 maddesinde yapılan değişiklikle lise eşi di okullar ibaresi metinden çıkarılmış ancak ihtiyaç halinde sivil liselerin fen kolu mezunlarından öğrenci alınacağı belirlenerek harp okulu tedrisatında başarılı olabilecek öğrenci seçimi başlangıçta tayin edilmiştir.

Kanunun 4 ncü maddesi değiştirilerek lisans seviyesindeki öğretim ve eğitimin zaruri bir gereği olan 4 yıllık öğrenime geçilmiştir.

Tasarının 5 nci maddesinde yer alan değişikliklerle Meri Kanunun uygulamadaki sakıncaları giderilmek istenmiştir. Nitekim ahlak notu nispeti ibaresi ahlak notu olarak bırakılmış böylece nispet sözcüğü maddeden çıkarılarak maddeye açıklık getirilmiştir.

Keza okuldan çıkarılmayı gerektiren önemli bir işlemde karar yetkisi disiplin kurulundan alınarak yüksek disiplin kuruluna verilmiştir.

Okuldan çıkarılma sebepleri arasında, giriş şartlarına ilişkin nitelikleri öğrenim sırasında değiştirenler, cümlesi eklenmek suretiyle Meri Kanundaki boşluk giderilmiştir.

Kanunun 6 ncı maddesinde teğmenliğe nasıp 30 Ağustos tarihi olarak dondurulmuş iken Askeri Personel Kanununda yapılan değişiklik ve esnekliğe paralellik sağlanması amacıyla anılan kanuna atıfta bulunulmuştur. Böylece idari, sıhhi veya yargısal zorunluluklar nedeniyle 30 Ağustos'tan sonraki bir tarihte de teğmen nasbetme olanağı yaratılmıştır.

7 nci maddesinde harp okulları öğretim üyelerinin nitelikleri lisans öğreniminin gereklerine uygun olarak yeniden düzenlenmiş ve harp okullarında öğretmenlik yapabilecek personel 3 grupta toplanmıştır. Birinci grupta askeri meslek dersleri için, akademik kariyer şartı aranmaksızın mesleğindeki bilgi ve tecrübesine güvenilen asker kişiler; ikinci grupta teknik, fen ve sosyal bilim dersleri için akademik kariyer sahibi olmak kaydıyla asker kişiler; üçüncü grupta ise, teknik fen ve sosyal bilimi dersleri için akademik kariyer sahibi öğretim üye veya yardımcıları; gruplandırılmıştır.

Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen 9 ncü maddesine harp okulundan sonraki öğretim ve eğitim kurumları ilave edilmek suretiyle sınıf okullarına inhisar ettirilmeyen öğretim ve eğitim amacına daha uygun ve kapsamlı bir ibare getirilmiştir.

Tasarının 2 nci maddesiyle Harp Okulları Kanununa ek geçici bir madde ilave edilmektedir. Tasarıyla getirilen hükümler 1974 - 1975 öğretim yılından itibaren uygulanacağından bu tarihten önce harp okulu öğrencisi sıfatını ihraz etmiş olanlarla öğretim bütünlüğünü zedelememek ve müktesep hakları korumak amacıyla Harp Okulları Kanununun değişen hükümlerinin bu kişilere inhisaren bir süre daha uygulanmasına devam edeceğini hükme bağlamaktadır.

Tasarının 3 ve 4 ncü maddeleri yürütme ve yürürlüğü kapsamaktadır.

Sivas Milletvekili Azimet Köylüoğlu'nun Teklifi. (2/200)

Millet Meclisi Başkanlığına

12 . 8 . 1977

Millet Meclisinin 4 ncü döneminde hükümsüz kalan 2/659 sıra sayılı teklifini yeniliyorum.

Gereğini saygılarımla rica ederim.

Sivas Milletvekili
Azimet Köylüoğlu

Millet Meclisi Başkanlığına

1462 Sayılı Harp Okulları Kanununun 3 ncü maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesine dair olan kanun teklifimi sunuyorum.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Çanakkale Milletvekili
Zekkiye Gülsen

G E R E K Ç E

1. Giriş ve Genel Bilgiler :

I nci Cihan Savaşının sonunda, Büyük Atatürk'ün Sakarya Muharebeleriyle fiilen ortaya attığı ve ilk uygulamasını yaptığı, daha sonra 1929'da General Ludendorf'un teorisini yazarak dünyaya benimsettiği «Topyekün Savaş Doktrini» o tarihten bu yana vuku bulan her boyuttaki savaşta uygulana gelen savaş şeklidir.

Yurt savunması konusu, artık yalnızca erkek savaşçılara yaslanan bir özel konu olmaktan çıkmış, kadın ve erkeğin paylaştığı bir ölüm - kalım davası şekline dönüşmüştür. II nci Cihan Harbi bu teorinin geniş çapta uygulamalarını bütün dünyaya göstermiştir. Harbin sona erdiği 1945'den bu yana dünyanın muhtelif yerlerinden çıkan iç savaş ve mahalli harplerde ise, çok daha geniş uygulamalar görülmüştür. Kadın artık Silahlı Kuvvetlerin tabii bir elemanı haline gelmiştir.

Bu ihtiyaç, yalnız sefer kuvvetlerinin insan gücüne olan gereksinmesine yaslanmamaktadır. Modern harp ve silah araçlarından bazıları ve bazı iş grupları üzerinde kadın cinsinin, erkekten daha başarılı olması, kadının çevreyi eğitmedeki psikolojik etkisi, bazı hizmetlere tahsis edilen erkek elemanların daha fizik güce ihtiyaç gösteren görevlere sevkine olanak sağlaması, cephe gerisindeki sivil savunma hizmetlerine kadının tahsisi ile, cephe yararına güçler elde edilmesi gibi çeşitli nedenlere yaslanmaktadır. Daha da ileri gidilerek bu gereksinmede «Vatandaşlık Haklarındaki Eşitlik» gibi hukuksal görüşlerin de yer aldığı da görülebilmektedir.

Bu büyük sorumluluklara, yalnız seferde ve zaruret halinde kadının celbedilmesi, tekniğe fazla yer veren Silahlı Kuvvetlerin bünyesinde imkânsız görüldüğü içindir ki, barış zamanından itibaren hemen doğulu ve batılı, gelişmiş veya gelişmekte olan bütün ülkelerde orduların bünyesinde kadına yer verilmektedir. Artık içinde kadın eleman bulunmayan bir Silahlı Kuvvet bulunmamaktadır. O kadar ki, Afrika'da yeni kurulmuş ve İslamiyetin bağnaz anlayışının etkisinden kendini sıyıramamış devletler bile, kadını ordunun tabii unsuru saymaktadırlar.

2. Milli Savunma Hizmetlerinde Kadının Geçmişi :

a) Yabancı ülkelerde :

Kadının Silahlı Kuvvetler hizmetine katkısı konusu son savaşların getirdiği bir mevzu değildir. Tarih boyunca, özellikle ufak toplumların (kabile, aşiret) savaşında doğuş daima beraberce yapılmıştır.

Yakın çağlarda, büyük Profesyonel Ordulardaki kadının ilk hizmetleri ise (Hastabakıcılık) olarak kendisini gösterir. (Kırım savaşında Florence Nightingale'in Selimiye kışlasındaki hizmeti başlangıçtır).

II nci Cihan Savaşında geri hizmetlerde artan ihtiyaçlarla, şoförlükten pilotluğa, Sivil Savunmadan, Radar Operatörlüğüne ve Uçaksavar Topçuluğuna kadar birçok hizmetlerde (kadın askeri) çeşitli isim ve rütbelerde görmek kabil oldu.

Örneğin : II nci Cihan Savaşında Alman Hava Kuvvetlerinin şiddetli taarruzları başladığı zaman, İngiltere'de seferber edilen erkek mevcudu savunma ihtiyaçlarını karşılayamaz oldu. Kadın Askeri Birlikleri süratle geliştirilmeye başlandı. 1944 yılında Milli Savunma hizmetlerindeki kadın adedi 16 milyonu bulmuştu. Bunun 7.1 milyonu yardımcı hizmetlerde görev yaparken geri kalan 8-9 milyon kadın da, güçlülere harp görevine katıldığı için bakıma muhtaç evlerin yaşamlarına yardımda çalışmakta idi. Endüstride 900 000, pasif korunmada 35 000 kadın hizmet almıştır. Ordu yardımcı hizmetlerinde 1941'de 103 000 olan kadın asker rakamı, harbin son yılında 467 000'i bulmuştu. Bu kadınların yaşları 14 - 59 arasında değişmektedir.

İngiltere'de kadınlar her üç kuvvette subay olmaktadır.

İsviçre'de 1948'de çıkarılan bir kanunla Kadın Yardımcı Teşkilatı kurulmuştur. Barış'ta 6 000 mevcutlu bu birlikte kadınlar subay olmaktadır.

Sovyet Rusya'da, kadınlar erkeklerle tam eşit olarak silahlı kuvvetlerde mecburi hizmete tabidirler.

İsveç, Norveç ve Finlandiya gibi İskandinav devletlerinde de Kadın Servisleri mevcuttur.

Birleşik Amerika'da, 1917'de ilk defa kurulan teşkilat II nci Cihan Harbinde geliştirilmiştir. Bu savaşta 6 000'ni subay olarak 100 000 kadın silahlı kuvvetlerde görev almış ve bunlardan 17 000'ni ise Cephe hizmeti yapmışlardır. Özel kadın subay ve kadın Astsubay Okullarında yetiştirilen bu elemanlara, geçen yıl ilk kez Harp Okullarında yer verilmiştir.

İsrail'de kadınlar erkekler gibi mecburi askerlik hizmetine tabidirler. Cephede her sınıf ve rütbede görev alırlar.

b) Türk kadınının memleket savunmasındaki hizmetlerine gelince :

Kadınlarımızın bu konuya ilgileri belki en eski ve fazladır. Orta Asyada ve oradan Batıya doğru geliş savaşlarında, Türk kadınının erkeklerle beraber savaşması yaşamının tabii bir olayıdır. Hatta kadının kişisel nitelikleri sayılırken (savaşçılık gücü) ön planda yer alırdı.

1011'de Haçlı Seferlerini durduran kumandanlar arasında Gazi Ayşe Hatun da vardır.

Yakın tarihlerde 1873 - 78 Rus - Türk savaşında bir Aziziye Tabyasının kurtarılması hareketi vardır. Nene Hatun'un komutasındaki baskın hareketi yalnız kadınların eseridir.

Balkanlardaki komite hareketında Türk savaşçı kadınları da görülür.

Daha yakında ise : 1913'de İstanbul Üniversitesinde (Orduya Yardım Teşkilatı) adıyla binlerce aydın hanımımız bir araya gelir. Kadınlarımızın batılılaşma hareketinde, evden topluca dış hayata çıkışın tarihinde de bu hareket büyük yer alır.

İstiklal Savaşımız ise : Orta Asyadaki Savaşçı Kadın ruhunun bu dönemde tamamen dirildiğini görürüz. Türk kadınının bu savaşta katkısı dünyaca kabul edilen «Topyekûn Savaş» doktrininin doğmasına neden olur. Cephe gerisindeki bütün cephaneye, mühimmat, ikmal maddeleri ve yaralıların taşınması, Türk kadınının kağına ve sırtına yüklenir. Basit silah endüstrimizi onlar çalıştırır. Ulus meydanındaki kadın heykeli, işte bu kahraman Türk kadınının simgeler.

Bunun dışında fiilen ateş hattında, cephede döğüşenler de pek çoktur. Öyle canlı ve unutulmuş örnekler var ki, bugünün moda haline gelen kadın komando, gerillacılık sanatı bizim İstiklal Savaşımızda doğmuştur denilebilir. Bizim Kadın Milislerimizden Harp Tarihimize geçen bazı örnekleri görelim :

— Gördes'li Makbule : Yunanlılara ilk silah atanlardandır. Evlenir evlenmez kocasıyla kurduğu müfrezede savaşırken şehit düşer.

— Güney Cephemizde bir müfreze kumandanı (Tayyar Rahmiye) vardır. Fransızla savaşta şehit olur.

— İzmit Cephesinde (Çeteci Hatice) vardır. Takımın Kumandanı Erzurumlu Fatma vardır.

— 1919 da Yunanlılar Aydın'a girenken bir anne silahını kapar, ileri atılır. Bunu birçok erkek ve kadın takibeder. Ayşe, Emine ve Seher isimleri tarihe mal olmuş kadın savaşçılarımızdır.

— Yine Güneyde bir Adile Çavuş vardır.

Hele TBM Meclisi tutanaklarında rastlanan bir Nezahat Kızımız var. 12 yaşındadır. 30 Ocak 1921 tarihli 140 ncı toplantı tutanaklarına göre öyküsü pek ilginçtir. Babası subaydır. 70 nci Alay Kumandanı Halit Beydir. Annesini 8 yaşında iken yitirir. Baba da kızını cepheden cepheye beraber taşır. Morali bozulanlara moral verir. Beraber döğüşelim der. Yüzden fazla Yunanlıyı kendisi öldürür. Babasının zayıf günlerinde «korkma sen de ölsen, Millet bakar bana» diyecek karakterdedir. İnönü savaşlarındaki kahramanlıklarıyla ordunun kalbini kazanır. Millet Meclisinde bu hakiki Türk Jan D'arkına General rütbesi ve İstiklal Madalyası verilmesi teklifi, kız olduğu için reaksiyonla karşılanır. Konu kaybolur. Bütün sanatçılarımıza, romancılarımıza tam işlenecek milli bir konudur..

Büyük Atatürk, Türk Kadınının İstiklal Savaşındaki büyük katkısını 21 Mart 1923 de Konya'da yaptığı bir konuşmada en vefalı bir biçimde över ve derki:

«Dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir milletinde Anadolu köylü kadınının fevkinde kadın mesaisini zikretmek imkânı yoktur. Erkeklerimizin teşkil ettiği ordunun hayat menbalarını kadınlarımız işletmiştir. Memleketin esbab-ı mevcudiyetini (varlığın nedenlerini) hazırlayan kadınlarımız olmuş ve kadınlarımız olmaktadır. Kimse inkâr edemez ki, bu harpte ve ondan evvelki harplerde milletin kabiliyet-i hayatiyesini (hayat yeteneğini) tutan hep kadınlarımızdır. Çift süren, tarlayı eken, ormandan odun, kereste getiren, mahsulâtı (ürünleri) pazara götürerek paraya kalbeden (çeviren), aile ocaklarının dumanını tütüren bütün bunlarla beraber, sırtıyla, kağıyla, kucakındaki yavrusu ile, yağmur demeyip, kış demeyip, sıcak - soğuk demeyip, cephenin mühimmatını (savaş gereçlerini) taşıyan hep onlar, hep o ulvi (yüce), o fedakâr, o ilâhi Anadolu kadınları olmuştur. Binaenaleyh hepimiz bu büyük ruhlular ve büyük duygular kadınlarımızı şükran ve minnetle ebediyen taziz ve takdis edelim.»

Türk kadını, Türk Silahlı Kuvvetlerinde hizmete elindeki silahla ve gönüllü olarak ve döğüşerek, kan dökerek, şehitler vererek girmiş, asıl ve asil görevi olan «Analık» görevi ile beraber bu hizmeti de en sert koşullar içerisinde başarı ile yapmıştır. O, bu hizmeti daha sonraki diğer ülkelerde olduğu gibi bir Kanunun zorunluğu altında ve biçimlenmiş bir teşkilatın içinde yapmamıştır.

Gazi Mustafa Kemal, kadına ordularda ilk yer açan, kadro veren ilk Generaldir, ilk Başkomutandır. Bu konuda da yaratıcıdır, önderdir. İstiklal Savaşında kendisiyle fikir arkadaşlığı yapan tanınmış yazarımız Halide Edip Adıvar'a 18 . 8 . 1921 tarihli tegrifiyle «Onbaşı» rütbesini tevcih eden odur. Dolayısıyla kadınlarımızın silahlı kuvvetlerimizdeki hizmetleri bir Atatürk direktifidir, ilkesidir.

— Bugün Kıbrıs'da Mücahid'in yanında dövüşen Kahraman Mücahide'ler bu kuşakların çocuklarıdır, torunlarıdır.

İstiklal Savaşından sonra bütün erkek konularına katılan kadınlarımız Silahlı Kuvvetlerinde yalnız (Hemşire) lik hizmetleriyle yetinirler.

Büyük Atatürk, devrimleri arasında, en önemlilerinden sayılan (Kadın Hakları) nı kurtarır ve onu her mesleğe teşvik ederken (subay yapmayı) unuttuğu zannedilmemelidir. 1935 Dünya Kadınlar Kongresi vesilesiyle Türkiye'ye gelen dünya kadın aleminin en ünlü simalarından delege ve basın mensuplarının «Türk Kadınına her hakkı, her mesleği verecekmisiniz? Asker de olacaklar mıdır?» sorusuna «Ben Türk erkeklerinden bile savaşmalarını istemiyorum. Amma milli şerefimiz söz konusu olursa Türk kadını erkeğiyle beraber ve eşit şartlarla vatan için döğüşecektir.» şeklinde cevaplandırması çok ilginçtir.

O yılları yaşayanlar bilirler. Liselerimizde, Üniversitede «Askerliğe Hazırlık» dersi okunur ve silahlı eğitim, ve atışlar yapıldı. Bu eğitimde kızlarımız, (bugün dış dünyada sık sık görülen askeri eğitimi) tam bir ciddiyetle erkeklerle eşit koşullarla yapmakta idiler. Bu eğitim, 1930 yılında Büyük Atatürk'ün İzmir Kız Öğretmen Okulunda öğrencilerle yaptığı hasbihalin sonunda karar haline getirilmiş uygulanmaya başlanmıştır.

Bir Sabiha Gökçen adı vardır. Tarihimizde çok yönü ile yer alacaktır. Atatürk'ün sevgili manevi kızıdır. Evvela (Gökçen) adını verir. Sonra onu Türkkuşunda pilot, paraşüt ve planör eğitimine sokar, yetiştirir.

Daha sonra da Eskişehir Hava Uçuş Okulunda subaylarla beraber Askeri pilot eğitimini görür ve başarır. Şark Harekâtına 52 nci Tayyare Bölüğü ile subaylar gibi katılır. Tam bir (Dişi Kartal) dır.

Atatürk kendisine ve emsaline «subay» ünvan ve rütbelerini verme hazırlığında iken ömrü vefa etmez.

1955 de, Türkiye'de Askeri Paraşütçü Birlikleri kurulmasına karar verilir. Atatürk'ün kurucusu ve Gökçen'in de hocası olduğu Türkkuşu sivil havacılık okulunu ilk asker paraşütçülerimizin yetiştirilmesi görev olarak verilir.

Kadın ve kız paraşüt hocalarımız, ilk paraşütçü subay, astsubay ve erlerimizi beraberce uçarak ve atlayarak yetiştirirler. 1974 de Kıbrıs'a inen ve fetheden kahraman paraşütçüler evvela böylece kadın paraşütçü öğretmenler tarafından Türkkuşunda yetiştirilirler.

1955 yazında, Ankara'da bir lise mezunu kızımızın Kara Harp Okuluna ve Türkkuşunda pilot ve paraşütçü brövelerini alan üç kızımızın da Hava Harp Okuluna müracaatı ile Türk Silahlı Kuvvetlerinde çağdaş ordular düzeyinde bir «Devrim» hareketi başlar. Bu genç kızlar konuya ilgi gösteren ileri görüşlü bazı otoritelerin yardımı ile ve Yasal önleyici hükümlerin olmamasından da yararlanarak Harp Okullarına girmeye muvaffak olurlar. Deniz Harp Okulumuz da ilk gönüllülerini alır. İlk kez Kara Harbiyesine 3, Denize 2, Havaya 6 öğrenci muharip subay yetiştirilmek üzere alınır. Aynı sene yardımcı sınıflara (öğretmen, tabip, kütüphaneci vs.) subay yetiştirilmek üzere Üniversitelere 17 askeri kız öğrenci alınır.

Harp Okullarımız, kızların bünyelerine göre herhangi bir hazırlığa sahip olmadıkları halde, bu önce Atatürk kızları, erkek arkadaşlarından savaş ve uçuş eğitimi, silah ve bakımı ve nöbet hizmetleri dahil en ufak fark gözetilmeden aynı koşulları yaşayarak yetişirler. Ahlâk ve faziletleriyle çevrelerinin saygılarını kazanırlar. Örnek Harbiyeliler olurlar.

Kadın subayın, dünya ordularında kadının fiziksel farklarından doğan özel bir statü mevcuttur. Ordumuz bu konuda da hazır olmadığından ilk kadın subaylarımız İçişmeler Yönetmeliği ve Askerliğin diğer yaşama koşullarına kendilerini şikâyetsez uydururlar. Büyük zorluklara zevkle katlanırlar. Hizmetleriyle başarılı olurlar. Silahlı Kuvvetlerin muharip kadrolarında jet pilotluğu, muhabere subaylığı, güverte subaylığı gibi hizmet-

leri bile başarı ile yürütürler. Geri ve yardımcı hizmetlerde ikmal, ordudonatım, doktor, kütüphaneci, mühendis branşlarında olanlarda aynı başarıyı gösterirler. Bu bilgileri, ilk Harbiyeli kızlarımızın Kumandanlık yapmış kişilerin basılı eserlerinde zevkle okumaktayız.

Kadın subaylarımızı ordu hemen benimser, Kumandan onları sever, Mehmetçik sayar, Halk beğenir. Yurt dışı görevlerde dikkati çekerler. Atatürk kadın devrimini en güzel biçimde temsil ederler.

Atatürk devrimlerinin, kadın - erkek eşitliği ve işbirliği ilkelerinin gerçekleşmesinde bu ilk öncü asker kızlarımız cidden parlak sonuçlar alırlar. O dönemde Ordumuzun basılı yayınlarında, haklarında erkek arkadaşlarının ve kumandanlarının yazdıklarını okuyunca yalnız onlar için gurur duymakla kalamıyoruz. Türk kadını hakkında Türk Ordusunun anlayışındaki ileriliği görerek, her konuda olduğu gibi kadın hakları konusunda da galiba Türkiye'de en iyi anlayan çevrenin Silâhlı Kuvvetlerimiz olduğu inancına varıyoruz.

1961 de, nedeni belli olmayan bir kararla bir Atatürk arzusu, emri ve emaneti olan bu şerefli hizmet, şerefli Türk kadınından konunun her dalındaki başarılı çalışmalarına rağmen geri alınır. Yetiştirme durdurulur, mevcutların idamesine (bazı koşullarla) devam olunur. Bugün Ordumuzda 25 Kara, 8 Deniz, 25 Hava subayı kızımız kalmıştır. Rütübeleri Yüzbaşı, Binbaşı ve Yarbaydır. Gerisi gelmediğinden köktü olmayan bir ağaca benzemektedirler. Bütün dünya orduları, yararına inandıkları bu sınıflı hergün geliştirirken biz körletmiş oluyoruz. Bu cidden haizin bir sonuçtur.

3. — Türk Silâhlı Kuvvetlerinde Kadın Elemanların görevlendirilmesinin zorunlulukları (Nedenleri):

a) Türkiye'nin, Atatürk Devrimlerinin ve Türk Kadınının Dünya kadınları arasındaki çağdaş yerinin tanıtılması açısından :

Ülkemizin bugün başlıca problemi, Atatürk devrimleri ve çağdaş uygarlık düzeyi ile dünya üzerinde yeterli kadar tanıtılmamış olmasıdır. Politik alanda artık belirgin hale gelen «Büyük Yalnızlığımız»ın asıl nedeni bu gerçeğin içindedir.

Özellikle Türk kadınının, Atatürk devrimleri ile ulaştığı düzeyi daha yakın komşu memleketlere bile tanıtmamış durumdayız. Türk hududunu geçer geçmez kadınlarımızın harem hayatı, peçeli çarşafli kıyafetleri üzerinde acayip sorularla karşılaşmaktayız. Tanınmamamızın, dolayısıyla da sevilmememizin suçluları öncelikle bizleriz.

Halen Ordumuzda mevcut bir avuç kadın subayımız Atatürk'ün Türk kadın devrimini ve daha geniş anlamda Türkiye'yi tanıtmada büyük roller oynamışlardır. Bunlara ait pek çok örnekler bilmekteyiz.

En son, 1975 Temmuzunda Mexico City'de yapılan «Uluslararası Kadın Yılı Dünya Konferansı»na 133 ülkeden (5 000) ne yakın delege ve dinleyici kadın katılır. Gazetecilerin ve Türk heyetindeki çok değerli profesör hanımlarımızın belirttiklerine göre, bu büyük kadın topluluğu arasında en fazla ilgiyi 1963 de uzaya ilk giden kadın ve dünya etrafında 48 defa tur yapan Sovyet Kozmonotu Valentina Toreshkova çekmekte idi. Bundan sonra, dikkatlerin Türk Delegasyonu arasında görevlendirilmiş bir Türk Kadın Jet Pilotu Binbaşımız üzerinde toplandığı görülmüştür. Hâlâ, haremde yaşadığı umulan bir kadın toplumundan bir Harp Pilotunun çıkması hepsini şaşırtır.

Sadece bu gibi Türkiye'yi tanıtmaya veya Türkiye hakkındaki yanlış tanımları gidermek yolundaki hizmetleri dahi bu sınıfın tekrar ihdasına yeterli bir nedendir.

b) Eğitimsel nedenlerle:

«Kadın» yaratılış itibarıyla insanın ilk öğretmenidir. «Eğitim kabiliyeti» doğal olarak vardır. Bulunduğu çevreye varlığıyla eğitici etki yapar. Bundan ötürüdürki «Karma Eğitim» tabii ve dünyaca kabul edilen eğitim türüdür.

Ayrıca askeri liselerimizden itibaren her askeri öğretim ve eğitim kurumumuzda kadın subaylar çok iyi birer eğitim elemanı olacaklardır. Okadaiki pilotluk, paraşütçülük gibi en sert eğitim dallarında bu husus denenmiş ve çok başarılı sonuçlar alındığı tespit edilmiştir. Kadınının bu doğal gücünden yararlanmamız çok yerinde olacaktır.

c) Silâhlı Kuvvetlerimizin insan gücü (istihdam politikası ile ilgili nedenler):

İlk kez, 1955 yılında Kara, Hava ve Deniz Kuvvetleri bünyesine kadın subay yetiştirilmek üzere kız öğrenci alındığı açıklanmıştı.

Bu girişim çok olumlu projenin başlangıç devresini teşkil etmektedir. Böylece :

Silahlı Kuvvetlerin yardımcı sınıf hizmetlerinin büyük bir bölümünü kadın subay personele yaptırmak ve yetiştirmek suretiyle tasarruf edilecek erkek subayların aşırı bedeni güçlük gösteren muharip sınıf hizmetlerine kaydırmak, ve bu amaçla ileride kadın subayların yetiştirilmesi için açılacak eğitim kurumlarına, idareci ve eğitimiçi kadın subayları yetiştirmek üzere 1955 yılının koşulları içinde mevcut Harp Okullarında ilk çekirdek elemanları yetiştirip elde etmek amaçları ele alınmıştır.

Bu olumlu başlangıç semeresini vermiş Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerimizin çeşitli sınıflarında 1955 - 1960 arasında 130 kadar bayan subay yetiştirilmiştir.

Herhangibir mantıki ve geçerli nedene dayandırılmadan, hatta duygusal varsayılabilecek nedenlerle, 1961 yılında bu projeden vazgeçmiştir. O sırada, mevcut kadın subayları dahi silahlı kuvvetlerden ayrıma düşüncesi kuvvet kazandığı görülür. Hatta bu düşünceye bazı yarışmalarda gerekçe olarak kadın subayların anne olmaları devrelerindeki durumları iferi sürülmüştür. Oysa 1961 yılı itibarıyla, henüz teğmen rütbesinde olan bu personelin çoğu henüz evli dahi değildir.

Bu personelin çalışmalarının verimsiz olduğu da iddia edilememiştir. Çünkü en yüksek Yarıbay rütbesinde olan bu personelden, çalışmaya rarıdımın düşüklüğü, disiplinsizlik veya ahlakı zedeleyen nedenlerle sicil alamayan, terfi edemiyen veya silahlı kuvvetlerden ilişkisi kesilene rastlanmamıştır. Ancak son çıkarılan 20 yıla emekli olabilme hakkını veren yasa çerçevesinde kendi isteği ile ayrılanlar, ve tedavisi mümkün olmayan (kanser gibi) hastalıktan ayrılanlar olmuşlar.

Şu anda Silahlı Kuvvetlerin çeşitli kadrolarında görev yapan altmış kadar kadın subayların iş geçmişlerini inceledik ve evli olan büyük çoğunluğunun da iki çocuğu olduğunu kabul edersek 20 yıllık çalışma hayatlarında toplam 6 ay tutan bir süre hizmetten «Doğum» nedeniyle uzak kaldıklarını görürüz.

Aynı sayıda erkek subayı aynı hizmet süresi içinde incelersek bu rakamın belki daha üstüne çıkabildiği görülecektir.

Bunun iki nedeni vardır.

Birincisi; Doğa'nın, organik ve fizyolojik yönlerden kadını erkekten güçlü yaratmış olmasıdır. Örneğin (Kalp ve kan hastalıkları kadınlarda 45 yaşından sonra görülebilir. Uzay uçuşları gibi en zor hizmetlere kadın bünyesinin daha tahammütlü olduğu tespit edilmiştir.)

İkincisi; geleneksel olarak erkek mesleğine sahip olan kadınlara, elde ettiği bu hakka eşit ve layık olduğunu kanıtlama çabasıyla daimi iddialı ve rarıdımancılı çalışmaktadır.

Diğer yandan kadının Analık dikkat ve sabrı ile içgüdüsel eğitimiçi yapısından silahlı kuvvetler içerisinde büyük yararlar sağlandığı gözlenmektedir.

Örneğin Kadın Subay Öğretmenlerin derslerinde Askeri öğrencilerin başarı nispeti fazla olmakta, kadın subay doktorların özellikle hasta erlerin tedavisinde son derece başarılı sonuçlar aldığı görülmektedir.

Şu anda komando birliğimizin bağlı olduğu bir askeri hastanemizin ortopedi bölümünü bir Yarıbay Kadın Doktor idare etmektedir. Örnekleri genişletirsek kadın subayların bulunduğu görevlerde büyük bir başarı sağladıkları, hatta birden fazla kadroları doldurdukları görülmektedir.

Silahlı Kuvvetlerde kadın subay ve daha da öte bir düşünceyle astsubay kullanımını (özellikle muharip sınıflar dışında) düşünmek zamanı gelmiştir.

Silahlı Kuvvetlerin insangücü yapısı iyi incelenir değerlendirilirse pek çok hizmetin kadın subaya ve astsubaylara kaydırılması mümkün olabilir.

Buna acaba gerek var mıdır?

İşte bu nokta; ülkemizin okuyan iş gören erkek gücünü inceleyerek çözümlenmesi gereken bir konudur. Şayet bu incelemeyi katı kalıplar içinde yaparsak erkeklerin iş sahası bulamadığı bir dönemde kadınların Silahlı Kuvvetler bünyesinde görevlendirilmesi konusu gerçeklere uymayan bir görüştür.

Amaç; Devletin yatırım harcamalarını en yararlı biçimde kullanmak olduğuna göre Anayasamızın verdiği eşitlik ilkesi çerçevesinde cinsiyet düşünülmezsizin hizmeti en verimli yapabilene götürmek, anailke olması lazımgelir.

Kalkınan ülkemiz ve gelişen ekonomimiz çerçevesinde bu düşünce uygun bir çözüm yolu olacaktır. Kaldıkı sürekli sanayileşmekte olan ülkemizde erkeklere büyük çalışma alanları açılacaktır. Milli eğitim poli-

tikamızın da teknik öğretime ağırlık vermesi bu düşünceden hareketle oluşmuştur. Bunun yanısıra Silahlı Kuvvetlerimizin doktor, dişçi, mühendislik dallarındaki kadrolarında büyük boşluklar olduğu ve eleman sağlanamadığı bilinmektedir. Bu kadrolara kadın subay alınması hizmetin aksaksız olarak yürütmesini sağlayacaktır.

Yukarıda açıklanan ilkeler ışığında Silahlı Kuvvetlerimizin özellikle sivil personel kullanılan kadrolarında kadın subay ve astsubay kullanılması hizmette sürat ve disiplin sağlayacağı gibi verimi de artıracığı aşikârdır.

Böylece Atatürk devrimlerinin bir devamı sayılan kadının Silahlı Kuvvetlerdeki hizmet müessesesinin de devamı sağlanacaktır.

Kadın personelin muharip kadroda ve ateş hattında dahi görev aldığı orduları saymak mümkündür. Yakın yıllarda İsrail, Vietnam gibi savaş alanlarında pek çok örnek görülmüştür. İstiklal Savaşında bizde ve sonra II. nci Cihan Savaşında ve daha sonraki iç savaşlarda gerilla güçlerinde kadının erkekle eşit koşullarla döğüştüğünü hep bilmekteyiz.

Böyle olmasına rağmen olağan şartlar içerisinde genel eğitim kadının Silahlı Kuvvetlerin yardımcı servislerinde görev almasıdır. Bu servislerin özellikle barış ordularında yeterli, kaliteli erkek elemanlarla Hazar kadrolarını doldurmaları güçlüğü bütün dünya ordularında belli olan bir problemdir.

Zaman zaman gazete ilânlarımızdan, Türk Silahlı Kuvvetlerinin aynı sıkıntıyı çektiğini ve sivil elemanları aradığını görmekteyiz. Barış kadrolarımızın yardımcı sınıflardaki bu ihtiyacın % 50 civarında daima eksiklik içinde olduğu bilinmektedir. Sosyo - ekonomik koşulları gelişen her ülke gibi Türkiye'de de resmi sektörün özellikle teknik yükseköğrenim görmüş personel sıkıntısı çekmesi normaldir. Ancak bunun klasik anlayışlarla muvazzaf erkek subay ve astsubaylarla karşılanmasının mümkün olamayacağını veya çok pahalıya malolacağını da kabul etmek lazımdır. Bu gerçektir.

Sivil sözleşmeli personelle de bu açık kapatılamaz. Bu yolda çok kez denenmiştir. Bu gibilerin ücretleri normalin üstünde olur. Tam yetiştiği sırada serbest sektörün yüksek ücretinin cazibesine kapılır. Ayrıca üniformalı hizmetle, üniformasız hizmetin ordu disiplini koşullarına uyumundaki farkları da dikkate almak lazımdır.

Esasen ordudaki sivil personel 657 sayılı yasaya tabidirler (işçi statüsünde olanlar hariç). Bu kanun genel idare, teknik ve yardımcı hizmetlere alınacak personelin şartlarını sınırlamıştır. Bu şartları bulamayınca bu kadrolar zaruri olarak boş kalmaktadır.

Silahlı Kuvvetler Personel kanunları görevden ayrılabilmek için 15 yıllık hizmeti öngörür. Dolayısıyla yetiştirilecek kadın subay ve astsubayların disiplinli davranış ve çalışmalarına ilave olarak ve rantabl bir verim de sağlanmış olurlar.

e) Hukuksal Nedenler :

İstiklal Savaşında cephe ve cephe gerisinde Türk erkeği ile yanyana, omuz omuza savaşan Türk kadınına eşit hak ve eşit görev ilkesinin benimsendiği Cumhuriyet döneminde, bir ara Türk Silahlı Kuvvetlerinde subay olarak istihdam edilmek üzere harp okullarına öğrenci olarak kabul edilerek orduda görev verilmiş ve fakat kısa bir süre sonra Türk kadınına tanınan bu hak, kanun ve yönetmeliklere konan maddelerle geri alınmış, müktesep hak sahiplerinin göreve devamlarına müsaade olunmuştur.

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 11 nci maddesi muvazzaf subay kaynağını,

a) Harp Okulları :

b) Fakülte ve yüksekokullar olmak üzere ikiye ayırmaktadır. 1955'ten 1965 yılına kadar yetiştirilen kadın subayların yetiştirilmelerinin devamı harp okullarının kuruluş, işleyiş ve bu okullara giriş şartları yetiştirme usulleri 4.8.1971 tarih ve 1462 sayılı Kanun hükümlerine tabi olup 1462 sayılı Harp Okulu Kanununun 3/1 maddesi ile Harp Okulları Yönetmeliğinin 9/a-1 maddeleri ile kesinlikle durdurulmuş bulunmakta artık bu madelere göre harp okullarına kız öğrenci alınmasına olanak bulunmamaktadır.

Bu hususlar, 334 sayılı TC Anayasasının 12 nci maddesinde zikredilen eşitlik ilkesine de aykırılık teşkil eder.

Bununla beraber 926 sayılı Kanunda, muvazzaf subay kaynağı olarak gösterilen «Fakülte ve yüksekokullara kız öğrenci alması hususunda mani bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak bu konunun 20 nci maddesi ge-

reğince hazırlanan ve resmi gazetenin 11 Mayıs 1968 tarih ve 12896 sayılı nüshasında yayınlanan fakülte ve yüksekokullardan yetişen subaylara ait yönetmeliğin 7/a maddesinde askeri öğrenci olabilmek için; «erkek ve Türk vatandaşı olmak» şartı getirilmiştir.

Yönetmeliklerin kanun hükümlerine aykırı hüküm ihtiva edemeyeceği izahtan varededir.

Bu itibarla kız öğrencilerin 926 sayılı Kanunun 13 ve müteakip maddeleri gereğince fakülte ve yüksekokullara girebilmeleri bugün de yasal olarak mümkündür. Yönetmeliğin 7/a maddesinde yapılacak bir tadilat hem kanuna aykırı yönetmelik hükmünün düzeltilmesini temin edecek ve hem de yönetmelikte kız öğrencilerin fakülte ve yüksekokullarda yetiştirilmesine mani hükmü kaldırılmış olacaktır.

Bugün Silahlı Kuvvetlerimizde de sıkıntısı daima duyulan bilhassa tabip ve eczacı, diş tabibi, kimyager, mühendis, maliye, öğretmen, sağlık sınıfı subayların kız öğrencilerden fakülte ve yüksekokullara Genelkurmay Başkanlığının lüzum göstereceği miktar kadar alınarak subay yetiştirilmesi halinde hem Türk kadınına tekrar ordumuzda görev alma hakkını kolaylıkla doğuracak ve hem de bazı hizmetlerin kolaylıkla yürütülmesini temin edecektir. Örneğin «Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları ve aile efradına hizmet arz eden askeri hastanelerdeki bazı ihtisas kollarında görev yapan tabipler ve diş tabipleri, eczacılar ve askeri hemşirelik okullarındaki idareci ve öğretmenler, karargâhlardaki idareci ve öğretmenler, karargâhlardaki maliyeciler, kurumlarca görevlendirilecek mühendisler ve sağlık işleri ile vazifelendirilen kadın subaylardan teşekkül ettirecek kadrolar hizmetin kolaylıkla ve daha faydalı yürütülmesini temin edecektir.

B — Sonuçlar ve Öneriler :

XX. Yüzyılda kadın ve erkek haklarının eşitliği üzerinde büyük mücadelelerin yapıldığı çağda yaşıyoruz. Toplumların, ülkelerin uygarlık seviyesinin ölçülmesinde, kadın haklarına o memlekette verilen değere anlayışa çok yer verilmektedir. Bu eşitlikteki farklılığın kaldırılması oranında milletler değer yargılarına ulaşmaktadır.

Büyük Atatürk, haremnden, kapalı peçe ve kafesten getirdiği Türk kadınına yasal haklar bakımından bugünün dünyasına örnek olacak haklar sağlamakla dünyaya örnek bir toplum olma şansını bizlere bağışlamış bulunmaktadır.

1975 yılı, Uluslararası kadınlar yılıdır. Kadın Hakları artık Birleşmiş Milletler aracılığı ile günün en işlerli ilginç konusu olmuştur.

1975 Temmuz ayında Meksika'da 133 Millet delegelerinin katıldığı «1975 Uluslararası Kadın Yılı Dünya Konferansı» yapılmıştır. Bu konferansta kararlaştırılan hususlardan birisi de, Kadın Haklarına ait ülkelerce alınacak karar ve uygulamaların Birleşmiş Milletlerce izlenilmesi, dünyaya duyurulması ve bir süre sonra yapılacak Genel Kongrelerde değerlendirilmesi konusudur.

Dünya Milletleri, Kadın konusundaki çalışmalarını böylece sergilemektedirler. Bu nedenle, her tarafta hareketli çalışmalar vardır. Bu muhafazakâr milletler bile Silahlı Kuvvetlerin kapılarını bu vesile ile de kadına açmaya gereksinme duymaktadırlar.

Örneğin I. ve II. no Cihan Savaşlarında savaşa da katılmış kadınlar olmasına rağmen, Harp okullarına kadın sokmayan Birleşik Amerika bu kapıları açmak ihtiyacını duymuştur. Bunu kadın haklarında bir büyük devrim hareketi olarak göstermektedirler. Biz ise Atatürk'le başlayan bir anlayışla 1955 de bu devrimi yapan bir milletiz. Hata edilmiş 1961 de bu devrimi yapan bir milletiz. Hata edilmiş 1961 de geri adım atılmıştır. Bunun tashihi artık Silahlı Kuvvetlerimiz ve TBM Meclisi için kaçınılmaz bir görevdir.

Türk kadın âlemi, dünya kadın âleminin bir parçasıdır. O da Atatürk'le verilenleri dünyaya tanıtmaya çalışıyor. 1975 Aralık ayında 29 gönüllü Kadın Derneğimizin tertiplelediği «Türkiye 1975 Kadın Yılı Kongresi» Sayın Cumhurbaşkanımızın çalışmalarına başlamış ve kadın hakları konusunda ilginç ve önemli kararlar alınmıştır.

Kongrenin Hukuk Komisyonunun aldığı ve Hükümete sunulan raporunun 15 nci maddesi şöyledir. «Anayasa'da mani bir hüküm olmamasına ve eşitlik ilkesine aykırı bulunmasına rağmen 1462 sayılı Kanunun 3 nci maddesi ile (Harb Okullarına Lise Fen kolu mezunu erkekler alınır) hükmü ile kadınlarımızdan getirilen subaylık haklarının yeni bir statü çerçevesinde tekrar sağlanması», İşte bu Millet'in yarısının zedelenen onurunun düzeltilmesi ve Ordumuzun cidden mânen ve maddeten çok ihtiyacı olan bu sınıfın daha geniş açıdan tekrar kurulması nedenleri bunlardır. Bu amaçla aşağıdaki hususların ele alınmasına, bunlardan

yasal olanların Yüce Meclisimizde, diğerlerinin ilgili Hükümet mercilerinde sıratla ele alınmasını çok yürekten ve bütün Türk Kadınları adına arz ve talep ediyorum.

SİVAS MİLLETVEKİLİ AZİMET KÖYLÜOĞLU'NUN TEKLİFİ

4 . 8 . 1971 Tarih ve 1462 Sayılı Harp Okulları Kanununun 3 ncü Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 4 . 8 . 1971 tarih ve 1462 Sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

«Harp okullarının asıl öğrenci kaynağı askeri liselerdir. Ancak, zaruri hallerde sivil lise ve eşidi okulların fen kolunu bitirenlerden sınav ile öğrenci alınır.»

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğüne girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Milli Savunma Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Milli Savunma Komisyonu
Esas No. : 1/173, 2/200
Karar No. : 14

23 . 11 . 1978

Yüksek Başkanlığa

1462 Sayılı Harp Okulları Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu Kanuna bir ek geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ile Sivas Milletvekili Azimet Köylüoğlu'nun, 4 . 8 . 1971 tarih ve 1462 sayılı Harp Okulları Kanununun 3 ncü maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ilgili bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle Komisyonumuzda tetkik ve müzakere olundu.

Gerek tasarının gerekçesinde arz ve izah olunan hususları ve gereksé temsilcilerin verdikleri tamamlayıcı bilgileri uygun ve yerinde mütalaa eden Komisyonumuz tasarının tümünü prensip olarak kabul ettikten sonra maddelerin görüşmesine geçmiştir.

Harp okulları 4 . 8 . 1971 tarihine gelene kadar tüzük ve talimatlarla idare olunmuş bu tarihte çıkarılan 1462 sayılı Kanun ile yasalaştırılmış lisans seviyesinde üç yıllık bir yükseköğrenim kurumudur. Bilimin ve askeri eğitimin zaruri kıldığı hallerde, mer'i Kanunun 4 ncü maddesinin amir hükmüne istinaden bu süre Genelkurmay Başkanlığınca 1974 - 1975 öğrenim yılından itibaren 4 yıla çıkarılmıştır.

Tasarının çerçeve 1 nci maddesiyle bilim ve teknolojik gelişmelere paralel olarak 1462 sayılı Yasanın, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 9 ncu maddeleri değiştirilmek istenmektedir.

Harp okullarının görevi başlığı altındaki değiştirilmesi istenen 2 nci madde ile Silahlı Kuvvetler, taktik, teknik ve idari disipline, bilim ve beden yeterliklerine, askeri ve genel kültüre sahip, muvazzaf subay yetiştirerek lisans seviyesinde bir öğrenime yöneltilmiştir.

Harp okullarına giriş şartları başlığı altındaki değiştirilmesi istenen 3 ncü madde ile harp okulunun asıl öğrenci kaynağı askeri liseler olduğu yinelenmekte «sivil lise ve eşidi» ibaresi bazı tereddütlere ve haksız isteklere sebebiyet verdiği görüldüğünden, ihtiyaç halinde yalnızca «klâsik liseler» den öğrenci alınacağı hükmü getirilmektedir.

3 ncü maddenin birinci fıkrasının değiştirilmesine ilişkin Sivas Milletvekili Azimet Köylüoğlu'nun teklifinde ise sivil lise ve eşidi okulların fen kolunu bitirenlerden sınav ile kız - erkek ayırımı yapmaksızın öğren-

ci alınması istenmektedir. Halen Türk Silahlı Kuvvetlerinde 60 kadar muharip ve yardımcı sınıf kadın subay olup mevcutları yıldan yıla azalmaktadır.

Anayasada mani bir hüküm olmamasına ve eşitlik ilkesine aykırılık bulunmamasına rağmen bu subayların Silahlı Kuvvetlerde bulunmalarının bazı önemli sakıncaları görüldüğünden teklif Komisyonumuzca reddolunmuştur.

Harp okullarındaki eğitim ve öğrenim süresi başlığı altındaki değiştirilmesi istenen 4 ncü madde ile Genelkurmay Başkanlığının lüzum göstermesi üzerine, 1974 - 1975 öğrenim yılından bu yana olduğu gibi, 4 yıla çıkarılarak yasalaştırılmak istenmekte, savaş ve olağanüstü hallerde öğrenime ara verilmesi veya öğrenimin süresinin kısaltılması Genelkurmay Başkanlığından alınarak, «Genelkurmay Başkanının lüzum göstermesi, Milli Savunma Bakanının önerisi, Başbakanın kabulü ve Cumhurbaşkanının onayı» şekline, üçlü kararnamelerde olduğu gibi, sükulması istenmektedir.

Okuldan çıkarılma başlığı altındaki değiştirilmesi istenen 5 nci madde ile «ahlak notu nisbeti» ibaresindeki «nispet» çıkarılarak metne açıklık getiriliyor, okuldan çıkarılmayı gerektiren bir olayda karar yetkisi Disiplin Kurulundan alınarak Okul Komutanının Başkanlığındaki «Yüksek Disiplin Kurulu» na verilmekte, «giriş şartlarına ilişkin nitelikleri öğrenim sırasında değiştirenler» - sıhhi nedenlerle, sahte diplomanın sonradan anlaşılması gibi - cümlesi eklenerek mevcut boşluk doldurulmaktadır.

Subaylığa nasıp başlığı altındaki değiştirilmesi istenen 6 ncı madde ile 926 sayılı Kanun ile paralellik sağlanmakta idari, sıhhi ve yargısal nedenlerle 30 Ağustos tarihinden sonra da teğmen nasbetme olanağı sağlanmaktadır.

Harp okulu öğretmenleri başlığı altındaki değiştirilmesi istenen 7 nci madde ile harp okullarının lisans seviyesinde bir okul olmasının gereğine uygun olarak, askeri meslek dersleri için asker kişiler, teknik, fen ve sosyal bilim dersleri için akademik kariyer sahibi asker kişiler ve bu dersler için ayrıca akademik kariyer sahibi üniversite öğretim üye ve yardımcıları şeklinde 3 grup altındaki kişilerce öğrenim yapılacağı hükmü getirilmektedir.

Öğretim ücreti başlığı altındaki değiştirilmesi istenen 9 ncü madde ile sınıf okulları ibaresi kaldırılarak kapsam genişletiliyor, üniversite öğretim üye ve yardımcılarına verilecek ücretin her yılki bütçe kanunlarında saptanacağı hükme bağlanmaktadır.

Tasarının çerçeve 2 nci maddesiyle mer'i kanuna ek geçici madde eklenerek 1974 - 1975 ders yılından önce harp okullarından mezun olanların müktesep hakları korunmak istenmektedir.

Yukarıda kısaca arz ettiğimiz nedenlerle Tasarının 1 nci ve 2 nci maddeleri, yürütme ve yürürlükle ilgili 3 ncü ve 4 ncü maddeleri Komisyonumuzca uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Komisyon Başkanı
Ankara
Kemal Kayacan

Başkanvekili
Edirne
Süleyman Sabri Öznal

Sözcü
Sivas
Orhan Akbulut

Bursa
Mehmet Emekli

Bursa
Saffet Ural

İstanbul
Numan Uzun

Trabzon
Adil Ali Cinel

Manisa
Faik Türün

Bolu
Avni Akyol

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1462 Sayılı Harp Okulları Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı.

MADDE 1. — 1462 Sayılı Harp Okulları Kanununun 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 9 ncu maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Görev :

Madde 2. — Harp okullarının görevi, Silahlı Kuvvetlerin, taktik, teknik ve idari faaliyetlerini yeterlikle uygulayacak, askeri disipline, bilim ve beden yeterliklerine, askeri ve genel kültüre sahip, lisans düzeyinde ve müteakip safhalarda ihtisas öğretim ve eğitimi takip edebilecek nitelikte muvazzaf subay yetiştirmektir.

Giriş Şartları :

Madde 3. — Harp okullarının öğrenci kaynağı Askeri liselerdir. Ancak ihtiyaç halinde sivil liselerin fen kolunu bitirenlerden sınav ile erkek öğrenci alınır. Yabancı uyruklu öğrencilerin harp okullarına kabul edilmeleri, Genelkurmay Başkanlığının muvafakatı ve Bakanlar Kurulunun kararı üzerine yapılacak ikili anlaşmalarla olur.

Öğretim ve Eğitim Süresi :

Madde 4. — Harp okullarında öğretim ve eğitim süresi dört yıldır.

Savaş ve olağanüstü hallerde, Genelkurmay Başkanının lüzum göstermesi, Milli Savunma Bakanının önerisi, Başbakanın kabulü ve Cumhurbaşkanının onayı ile öğretime ara verilebilir ve gerekirse öğretim ve eğitim süresi kısaltılabilir. Eksik öğrenim görenlere daha sonra uygulanacak esaslar aynı usulle kararlaştırılır.

Öğretimi başarı ile bitirenler sınıflarının müteakip safhalarındaki ihtisas eğitim ve öğretimini görürler ve personel planına göre istihdam edilirler.

Okuldan Çıkarılma :

Madde 5. — Harp okullarında öğrenimde bulunan öğrenciler aşağıdaki hallerde okuldan çıkarılırlar.

a) Bu kanun hükümlerine göre çıkarılacak yönetimekte saptanacak ahlak notunu kaybedenler.

MİLLİ SAVUNMA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

1462 Sayılı Harp Okulları Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 1462 sayılı Harp Okulları Kanununun 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 9 ncu maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Görev :

Madde 2. — 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Giriş Şartları :

Madde 3. — 3 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Öğretim ve Eğitim Süreleri :

Madde 4. — 4 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Okuldan Çıkarılma :

Madde 5. — 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

b) Yönetmelikte belirtilecek esaslar dahilinde öğrenci niteliğini kaybettiklerine dair Yüksek Disiplin Kurulunca haklarında karar verilenler,

c) Öğrenimlerini, bu kanuna göre çıkarılacak yönetmelikte belirtilecek azami süre içinde tamamlamayanlar,

d) Mahkeme kararı ile öğrencilik hukukunu kaybedenler,

e) Sağlık kurullarınca verilecek raporlara dayalı olarak, sağlık durumları bakımından harp okulu öğrenimine devam olanağı kalmayanlar,

f) Giriş ile ilgili nitelikleri taşımadıkları öğrenim sırasında anlaşılanlar veya öğrenim süresi içinde niteliklerini değiştirenler.

Sağlık durumu nedeniyle okuldan çıkarılanlar hariç, diğer nedenlerle çıkarılanlara, kendileri için Devlet tarafından yapılan masraflar faizleri ile birlikte ödettilir. Ancak bu borçları askerlik hizmetleri süresince ertelenir.

Subaylığa Nasıp :

Madde 6. — Harp okullarını bitirenler Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu hükümlerine göre teğmenliğe nasbedilirler.

Harp Okulu Öğretmenleri :

Madde 7. — Aşağıdaki personel harp okullarında öğretmen olarak görevlendirilir.

a) Askeri meslek derslerini okutmak üzere görevlendirilen subaylar,

b) Teknik, fen ve sosyal bilim derslerini okutmak üzere görevlendirilen üniversiteler ve akademiler öğretim üye ve yardımcılarının akademik kariyerine sahip asker kişiler,

c) İhtiyaç halinde teknik, fen ve sosyal dersleri okutmak üzere görevlendirilen kadrolu, sözleşmeli veya ek görevli üniversite veya akademi öğretim üye veya yardımcıları.

Öğretim Üyelerinin Ücretleri :

Madde 9. — Bu Kanunun 7 nci maddesi uyarınca harp okullarında ve müteakip safhalardaki öğretim - eğitim kurumlarında görev alacak üniversite veya akademi öğretim üyeleri ve yardımcılarına okutacakları beher ders saati için bütçe kanunlarında saptanacak ders ücreti ödenir.

(Milli Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Subaylığa Nasıp :

Madde 6. — 6 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Harp Okulu Öğretmenleri :

Madde 7. — 7 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Öğretim Üyelerinin Ücretleri :

Madde 9. — 9 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

Saptanacak bu miktar üniversite ve akademilerde öğretim üye ve yardımcılara ödenen ek görev ders ücretinden aşağı olamaz.

Ash görevleri üniversite ve akademide bulunan öğretim üye ve yardımcılardan harp okullarında görev alanların üniversite ve akademi tazminatları kesilmez.

MADDE 2. — 1462 Sayılı Harp Okulları Kanunu aşağıdaki ek geçici madde eklenmiştir.

EK GEÇİCİ MADDE — 1974 - 1975 öğretim ve eğitim yılından önce harp okulu öğrencisi sıfatını kazanmış olanlar hakkında, harp okulu ile ilişkileri kesilinceye kadar eski hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük :

MADDE 3. — Bu Kanun 1974 - 1975 öğretim ve eğitim yılından geçerli olmak üzere yayını gündünde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 4. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

(Milli Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2. — 1462 sayılı Harp Okulları Kanununa aşağıdaki ek geçici madde eklenmiştir.

EK GEÇİCİ MADDE — Ek geçici madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 3 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — 4 nci madde aynen kabul edilmiştir.

16 . 7 . 1978

Başbakan	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
B. Ecevit	Başbakan Yardımcısı	Başbakan Yardımcısı	Başbakan Yardımcısı
Devlet Bakanı	O. Eyüboğlu	Prof. Dr. T. Feyzioğlu	Dr. F. Sükan
H. Çetin	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
Devlet Bakanı	E. Akova	Dr. L. Doğan	S. Yıldız
A. R. Septioğlu	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
Milli Savunma Bakanı	M. Kılıç	A. Şener	M. Can
H. E. Işık	İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
Milli Eğitim Bakanı	İ. Özyıldırım	Prof. G. Ökçün	Z. Müezzinoğlu
N. Uğur	Bayındırlık Bakanı	Ticaret Bakanı	Sağ. ve Sos. Yar. Bakanı
Güm. ve Tekel Bakanı	Ş. Elçi	T. Köprülüler	Dr. M. Tan
T. Mataracı	Ulaştırma Bakanı	Gıda-Tar. ve Hay. Bakanı	Çalışma Bakanı
Sanayi ve Tek. Bakanı	G. Öngüt	M. Yüceler	A. B. Ersoy
O. Alp	İşletmeler Bakanı	En. ve Tabii Kay. Bakanı	Turizm ve Tan. Bakanı
İmar ve İskân Bakanı	Prof. Dr. K. Bulutoğlu	Doç. Dr. D. Baykal	A. Coşkun
A. Karaarslan	Köy İşleri ve Koop. Bakanı	Orman Bakanı	Gençlik ve Spor Bakanı
	A. Topuz	V. İlhan	Y. Çakmur
Sosyal Güvenlik Bakanı	Kültür Bakanı	Yerel Yönetim Bakanı	
H. İşgüzar	Doç. Dr. A. T. Kışlalı	M. Özdemir	